

Slovo k povzbuzení na neděli 26. května 2024, na Slavnost Nejsvětější Trojice – B
Biblická čtení: Dt 4,32-34.39-40; Ž 33; Řím 8,14-17; Mt 28,16-20

Milé sestry, milí bratři,

dnes, v neděli po Letnicích, máme tedy **slavnost Nejsvětější Trojice**, slavnost „celého“ Boha, plnosti jeho zjevení a dání se nám lidem. **Víra v trojjediného Boha**, který je jediný a přesto ve třech osobách, v Boha, který jedním a přesto Otcem, Synem a Duchem svatým, je **základem** křesťanského obrazu Boha, křesťanským monoteismem. **Ve jménu Trojice** se děje vše, ve jménu Trojice jsme pokřtěni, udílejí se ostatní svátosti, k Otci skrze Syna v síle Ducha se modlíme, ve jménu Trojice činíme každé znamení kříže. Trojiční je naše Krédo.

Bůh je Trojicí **od věčnosti**. Novozákonním poznáním Božství Syna a Ducha bylo člověku dáno nepatrně **nahlédnout** tohoto tajemství.

O trojjedinosti Boží se říká, že je **tajemstvím par excellence**. Ve smyslu, že k přesvědčení, že Bůh je a je jediný, lze dospět nějak i světlem přirozeného rozumu a intuicí, zatímco k poznání Trojice lze dojít jen na základě biblického zjevení a daru víry. To je sice asi pravda, v tomto duchu to učí i církve (konkrétně věroučná konstituce *Dei Filius* Prvního vatikánského koncilu), ale je to pravda **jen do jisté míry**. Boží Trojjedinost **nemůže** být **zcela nepoznatelná**, když Bůh Trojicí **je**. Bůh totiž není docela jiný ve svém **bytí** a ve svém **konání**. Naopak, Boží bytí se odráží ve všem jeho jednání. A je-li Bůh od věčnosti **Trojicí**, musí být jeho trojjedinost nějak patrná **i z jeho díla**. Proto již leckteří církevní otcové a středověcí teologové byli přesvědčeni, že Boží Trojjedinost je naopak jednou z **nám nejbližších** (i když neproniknutelných) **Božích pravd**.

Odrazy a stopy Boží Trojice můžeme nějak detekovat v celém stvoření i v sobě samých: **Vše**, co je, má vzor, tvar a velikost, začátek, průběh a cíl, látku, formu a energii. Zejména lidská **duše** má – slovy Augustinovými – paměť, rozum a vůli a z lidské mysli vychází slovo, které rozezvučuje hlas. A klidně můžeme přidat, že **vše** má trojí skupenství, výšku, šířku a hloubku, rozum, vůli a vztahovost. Že prostě celý stvořený **svět** je nějak „**3 D**“.

Protože podobné triády ve světě spatřovala již i **předkřesťanská** filozofie, byla **křesťanská víra v Trojici** už od raných dob antickou vzdělaností s radostí přijímána. Nabídla totiž **odpověď** nejen na otázku po původu trojiční struktury veškerenstva, ale i třeba na otázku, jak Bůh vůbec mohl stvořit něco mimo sebe. Právě proto, že je již sám v sobě **vnitřně „členitý“**, že je **nejen plností bytí**, ale i **plností pohybu a vztahu**. Proto mohl Bůh „vyjít“ sám ze sebe a začít tvořit, mohl na sebe vzít i stvořenou podobu člověka a vykoupit nás.

Boží Trojičnost je od počátků křesťanské víry také nejposlednějším vysvětlením, **proč «Bůh je láska»**. Protože Bůh je **láskou**, dáváním se **sám v sobě**. Plností lásky sám v sobě. I toto se stalo předmětem úvah mnohých teologů. **Tři** jsou totiž základní podoby lásky, jak rozvinul například ve 12. století Richard od Svatého Viktora: **dávání, přijímání a dávání a přijímání**. Je-li Bůh **plností lásky**, musí tyto tři její základní pohyby být v něm samotným, říká Richard. Čirým dáváním je v tomto konceptu **Otec**, původce všeho. Přijímání a dávání Boží lásky dál reprezentuje **Syn**, prostřední osoba Trojice. A přijímáním lásky, samotným darem, plodem Boží lásky mezi Otcem a Synem je **Duch svatý**. Anebo, zjednodušeně řečeno: Ke skutečné lásce patří **se rozdělit** o to, co dostává; a k tomu musí být právě **tři**.

Jistě bychom v podobných úvahách mohli pokračovat ještě dlouho...

Mohli bychom připomenout, jak se Boží Trojjedinost **implicitně** projevovala už **ve Starém zákoně**: Kdykoli byla řeč o slově **Hospodinově**, šlo ve skutečnosti o projev **Syna**. Kdykoli o Duchu Hospodinově, tak už to byl nějak **Duch svatý**. Anebo vzpomenout na tajemné **Abrahámovy hosty**, které tak jedinečně na své ikoně **Trojice** ztvárnil na přelomu 14. a 15. století ikonopisec Andrej Rublev.

Mohli bychom se také zaměřit na všechna **novozákonní místa**, kde se dočteme již **explicitně o Božství Syna a Ducha**, anebo kde slyšíme **o celé Trojici**; dnes například při **poslání křtít** «ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého».

Mohli bychom přidat **teologickou reflexi**, co každé z osob především přísluší: Otcí **stvoření**, Synu **vykoupení**, Duchu **posvěcení**.

Mohli bychom připomenout **trojiční spiritualitu**, zejména mystickou **duchovní zkušenosti** celé Trojice, mystického rození Syna v duši člověka.

A tak dále. Tím vším bychom měli být **povzbuzeni**, že křesťanská víra v Trojici je, věříme, nejprůměrnějším vyjádřením Boha, neboť **jako trojjediný** se Bůh ve stvoření i dějinách sám ukázal a stále znovu a nově ukazuje.

Ale bychom také **zaslechnout**, v čem k nám Boží Trojice promlouvá možná **nejintenzivněji** a možná i **nejpraktičtěji**, když **nám** má být **nejbližší** Boží **pravdou**: Je-li Bůh – aspoň podle onoho tradičního patristického konceptu – sám v sobě **dáváním** (Otec), **přijímáním a dáváním** (Syn) a **přijímáním lásky** (Duch svatý), tak právě tyto **tři mohutnosti a podoby lásky** by měly být vlastní i **našemu bytí**. Vždyť i my jsme **k obrazu a podobě Boha** stvoření. A je-li **Syn přijímáním a dáváním** lásky v Trojici, pak právě dynamika přijímání a dávání lásky by náš život měla co **nejpřesněji** charakterizovat. Z celé Boží Trojice jsme totiž stvoření nejvíc **k podobě Syna**. Tertulián, velký teolog začátku 3. století, učil, že když Bůh Otec hněl z hlíny země prvního Adama, hleděl už dopředu na toho druhého, Krista, a učinil prvního podle něj. Aby lidství bylo v plnosti času schopné přijmout Božství a aby se mu stalo podobnějším. «Ať už byla podoba, kterou Bůh tehdy vtiskoval blátu, jakákoliv, myslel (Bůh) při tom na to, že Kristus se jednou stane člověkem, tedy rovněž blátem, až Slovo se stane tělem (...). Proto také ono bláto, které se již tehdy odělo budoucím obrazem vtěleného Krista, nebylo pouze Božím dílem, ale rovněž jeho příslibem» říká Tertulián.

Obvykle si při různých příležitostech připomínáme **evangelijní apel dávat lásku dál**, milovat Boha a lidi. Zcela správně. Ale pamatujme i na potřebu **umět lásku Boží i lidskou** s vděčností také **přijímat**. Jsme-li stvoření předně **k podobě Kristově**. Možná právě o to snadněji ji budeme umět **dávat** i dál.

Milé sestry, milí bratří, nechme se tedy dnešní slavností **povzbudit** ve víře v Boha. Proč je Boží **Trojedinost** nám vlastně **nejbližším** Božím tajemstvím. Protože **láska** by nám měla být nejblíže hodnotou.

Nechme se povzbudit v touze, aby i náš život byl **plný přijímající a dávající lásky**. Aby i skrze naši lásku byl Bůh aspoň nepatrně **blíže** lidem, s nimiž se zde na světě potkáme, a přírodě, kterou máme kultivovat. I naše skutky lásky se mohou stát jakousi vnímatelnou Boží **stopou ve světě**, stopou, která v srdcích lidí a v mezilidských vztazích **po nás** zůstane. Stopou vpravdě **environmentální**, životu lidí i světa sloužící.

K přijímání a dávání lásky jsme **povoláni všichni**, i my, jinak slabí a hříšní lidé. I navzdory svým pádům. Stále znovu a znovu. Dnešní **slavnost** tak může být jednou z příležitostí, **proč** se o dávání a přijímání lásky **znovu pokusit**. Protože Bůh je láska, protože Bůh je Trojice a m lide jsme k jejímu (ke Kristovu) obrazu stvoření.